

Das Zentrum Demokratische Kultur – Centrum Kultury Demokratycznej

HERBERT WEBER

ZDK zostało założone w 1994 r. przez Berndta Wagnera, byłego energetycznego kryminologa i eksperta od ruchów nazi-skinheadów i neonazistów. Instytucja ta jest związana z RAA (Regionale Arbeitsstelle Ausländerfragen) i finansowana przez Freudenberg Stiftung.

Prace Centrum cechuje nie tylko naukowe, ale i praktyczne podejście. Udzielamy porad rodzicom, szkołom, centróm młodzieżowym, związkóm zawodowym, partiom, organizacjom na rzecz praw człowieka i firmom, które muszą sobie radzić z problemami nacjonalizmu i rasizmu wśród młodych ludzi.

Jesteśmy grupą młodych naukowców i studentów zajmujących się analizą polityki, wydajemy biuletyn o skrajnie prawicowym ruchu młodzieżowym. Organizujemy prezentacje w szkołach, organizacjach i fundacjach oraz przeprowadzamy wywiady z ludźmi w rejonach, w których nasilają się zjawiska rasizmu i nacjonalizmu. Prowadzimy archiwum, w którym rejestrowane są tego typu przypadki – np. od czasu, kiedy runął mur berliński, w samej Branderburgii było 27 morderstw na tle faszystowskim oraz setki innych rasistowskich incydentów. W archiwum znajduje się również wiele wydawnictw neonazistowskich, Centrum publikuje analizy na ich temat. Gromadzimy również inne rzeczy związane z ruchem skrajnie prawicowym, takich jak publikacje muzyczne czy stroje. Prenumerujemy faszystowskie i antyfaszystowskie pisma, gazety i książki. Z ZDK współpracuje m.in. rosyjski ekspert, który prowadzi badania porównawcze rasizmu i nacjonalizmu we Wschodnich Niemczech i innych krajach bloku wschodniego.

Jest wiele teorii na temat tego, w jaki sposób odrodził się ruch nazistowski wśród młodych ludzi na Wschodzie (**Nieco światła na tę kwestię rzucić może artykuł „Faszystowska przeszłość NRD” Dirka Tichnera, który zamieszczamy w tym numerze – dop. red.**). Od połowy lat 80. subkultura skinheadów zaczęła przekształcać się w skrajnie prawicowe skrzydło ruchu młodzieżowego. Najbardziej prawdopodobna jest teoria, że po zjednoczeniu państw niemieckich, które spowodowało występowanie wielu negatywnych zjawisk społecznych, bezrobocia, erozji dawnego sposobu życia i norm społecznych, ludzie na Wschodzie zaczęli poszukiwać nowej tożsamości. Niestety, znaleźli ją w rasistowskich poglądach i nacjonalizmie. To nie zdarzyło się przypadkowo. Ta ideologia miała swoje źródło w nacjonalistycznej i rasistowskiej tradycji byłej NRD. W chorym społeczeństwie poszukiwanie nowej tożsamości przez młodych ludzi obfitowało niestety w wiele fałszywych wyborów. Nazi-skinheadzki image zmieniał nastolatków w bezwzględnych, rasistowskich militarystów walczących o prawa Niemców. Ciągłe słyszeli: *Musisz poświęcić siebie za swoich przyjaciół i kraj. Walczysz z wrogiem, którym są ludzie innej rasy czy poglądu.* Taka postawa buduje wśród nazi-skinów silne poczucie więzi z grupą, które wzrasta po każdym akcie przemocy.

Jest wiele rejonów na wschodzie Niemiec, w których propaganda skrajnie prawicowa zdominowała kulturę młodzieżową. Tworzyć zaczęto tzw.

wolne strefy narodowe (*national freed zones*), które kontrolują dzielnice, kluby młodzieżowe, boiska sportowe.

Zdaniem Centrum zjawisko to jest bardziej ruchem kulturowym niż politycznym, bardzo ważnym jego elementem jest na przykład muzyka. Istnieje ponad 150 nazi-zespołów we wschodnich Niemczech grających muzykę od heavy metal do folk. Istotnym elementem tego ruchu jest ubiór. Nazi-skini noszą wojskowe buty, spodnie, kurtki typu flyers, ubrania firm Fred Perry i Lonsdale oraz koszulki Consdapler (kiedy kurtką zasłoni się 2 pierwsze i 3 ostatnie litery, pozostaje napis **NSDAP**). Ich znakiem rozpoznawczym są oczywiście ogolone głowy. Komunikują się za pomocą Internetu i telefonów komórkowych. Czasami używają specjalnych symboli – np. 88, co oznacza *Heil Hitler* – „h” jest ósmą literą alfabetu.

Politycznie ruch nazistowskich skinów walczy z systemem demokratycznym. Niektórzy przywódcy partii **NPD** szkołą młodych ludzi w specjalnych centrach. Robią to w ramach kulturalnej działalności wywrótowej (*culture subversion*). Działalność ta polega nie tylko na przekazywaniu idei politycznych, ale również na emocjonalnym oddziaływaniu poprzez muzykę i styl życia. Ruch ten jest porównywalny do ruchów hipiowskich i ekologicznych ze względu na ważność stroju i muzyki, ale wypełniony jest innym przesłaniem i nie ma tak dużego zasięgu jak one. Głównym elementem jego ideologii jest rasizm skierowany nie tylko przeciwko ludziom o innym kolorze skóry, ale także ludziom o odmiennej religii, np. Żydom. Oprócz antysemityzmu integralną jego częścią jest antyamerykanizm. Celem nazistów jest stworzenie silnego i niezależnego państwa niemieckiego bez *obcych*.

Religia ma duże znaczenie w skrajnie prawicowym skrzydle ruchu młodzieżowego na wschodzie, ale religia swoista. Chrześcijaństwo to jeszcze jeden wróg, dlatego neofaszyści kierują się w stronę mitologii germańskiej i neopoganizmu. Niektórzy z nich wierzą w Odyna i Walhallę. Noszą łańcuchy z wrytymi runami przedstawiającymi np. młot Thora. To nie jest żart! Religijne wierzenia nakazują ciągłą walkę z odmiennością rasową.

W Niemczech są trzy skrajnie prawicowe partie – jedne ze słabszych w Europie. Nie mają wystarczającej liczby głosów, by dostać się do parlamentu, więc zwalczają się pomiędzy sobą. Nie mogą osiągnąć porozumienia, ponieważ nie są wystarczająco silne. Miejmy nadzieję, że w najbliższym czasie nie dojdzie do żadnego głębokiego kryzysu ekonomicznego, ponieważ mogłoby to oznaczać odrodzenie się niekorzystnych struktur ideologicznych. Jednak zawsze pozostaje niebezpieczeństwo, że ruchy rasistowskie i nacjonalistyczne powrócą ze zdwojoną siłą. ■

Tłumaczenie ANNA ŚLEDZIEWSKA i ELŻBIETA CZAPSKA. Dziękujemy Panu JACKOWI WOJNAROWSKIEMU za udostępnienie materiału.

